

ІСТОРИЧНЕ ПОХОДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація:

В статті розглядається історичне походження національних бойових мистецтв України.

Ключові слова: бойові мистецтва, бойовий гопак, традиційний козацький бій.

Abstract

This article examines the historical origins of the national martial arts of Ukraine.

Key words: martial arts, martial hopak, traditional Cossack battle.

Вступ

Вибрана тема мене зацікавила через те, що спорт допомагає в житті. Особливо, бойові мистецтва, які просто необхідні для чоловіка. Спортсмен розвивається гармонійно, читає книги, аналізує інформацію, намагається стати професіоналом у своїй унікальній неповторній справі. Саме спорт дає гармонійне поєднання сили і розуму необхідні сучасному українцю. У всіх видах мистецтв потрібно показувати стійкість, мужність, нестримність, витривалість, цілеспрямованість. Мета доповіді розглянути історичне походження національних бойових мистецтв: асгарда, бойовий гопак, рукопаш гопак, традиційний козацький бій, український рукопаш Спас, хортинг. Тема національних українських бойових мистецтв важлива також і через військові події на Сході України. Молодь має володіти не лише бойовими навичками, а й бути справжніми патріотами.

Результати дослідження

Радянська влада знищувала все, що відрізняло українців від росіян, наші бойові мистецтва були забуті, заховані у глибоку скриню їх носіїв-українців - славних нащадків козацького роду. Історію бойових мистецтв досліджували, в основному, ентузіасти, етнологи, історики і прості любителі традиційних бойових мистецтв України. Українське бойове мистецтво має незначне поширення навіть на Батьківщині. Проте традиційні українські бойові мистецтва нічим не поступаються східним. Бойові мистецтва - це комплекс методів і засобів військово-фізичної підготовки і виховання воїна. Вони складаються з програми основ військової справи, а також методів і засобів з розвитку вмінь і навичок для мистецького рівня ведення індивідуального і колективного рукопашного бою без зброї з використанням підручних засобів, холодної і вогнепальної зброї [1].

Історичні корені українських бойових мистецтв мало досліджені. Проте, багато істориків і українських вчених стверджують, що на теренах України існували розвинуті системи військово-фізичного виховання ще із зародження козацтва. Козаки та їхні предки проявляли місцевий фізичний гарт, високу техніку самооборони в таких ризикованих, сповнених відваги і мужності видах діяльності, як лови. Вони сміливо йшли зі списом чи рогатиною на ведмедя, ставали "на прю" в лісових пущах з буй-турами, приборкували диких коней тощо. Суворий час вимагав і суворості, нерідко залізної, дисципліни в процесі підготовки молоді, формування в неї готовності захищати рідну землю. Відтак складалася спеціальна система фізичного і психофізичного загартування підлітків, юнаків. Як і завзяте козацтво, молодь на свята народного календаря у процесі народних ігор змагалася силою, спритністю і прудкістю, винахідливістю, точністю попадання в ціль тощо. Традиційними були різноманітні змагання на конях (скачки, перегони та інше).

Велике пізнавальне й виховне значення, зокрема для сучасної молоді, має опанування нею мистецтва єдиноборства, яких було кілька систем, найвідоміша лягла в основу танцю **гопака**. У сучасному вигляді гопак втілює в собі численні специфічні прийоми, наприклад “повдунці”, “голубці”, “тинки”, “пістоль”, “розпіжка”, “шулик” тощо, реалізація яких вимагає гнучкості всіх частин тіла, блискавичної реакції.

Бойовий гопак – основне національне мистецтво Вінниччини. Наші пращури зуміли зашифрувати в цьому танці елементи бойового мистецтва, яке зробило наших лицарів-козаків найсильнішими воїнами Європи. Для Вінниччини характерно, що наші предки-козаки жили за законами військової демократії. Саме бойове мистецтво згуртовувало і допомагало перемагати ворога, який був сильніший в кілька разів. Потрібно було володіти такими важкими видами зброї, як палиця та колода. Володіючи великою палицею, треба вміти правильно балансувати тілом. Тоді палиця стає грізною зброєю для супротивників. Бойовим гопаком займалися не лише хлопці, а й дівчата. Бойовий гопак — це українське бойове мистецтво, розроблене на основі елементів традиційного козацького бою, що збереглися в народних танцях та власного досвіду дослідника бойових мистецтв львів'янина Володимира Пилата [2].

На противагу центрально-українському «Гопакові» існував гуцульський танець «Аркан». Він поширений в Івано-Франківській, Чернівецькій та Закарпатській областях. «То танець мужніх, сильних, вольових опришків, шибайголів, які проводили важке життя в боротьбі та переслідуваннях. Саме це робило аркан танцем чоловічої ініціації (посвячення) та бойової підготовки, — говорить Андрій Мацьків. — Він має в собі певну символіку. В першу чергу — братерство, міцна підтримка товариша справа та зліва. Нерозривне коло, що рухається, — це єдність, життя, сонце, що котиться горизонтом і дає життєву силу, символізує світло, добро, надію» [3].

Давні покоління нашого народу володіли також системою козацької боротьби – спас. Спас — це вдосконалене мистецтво ведення битви. Він був створений на основі вчення воїнів-характерників, які склали одну з найважливіших частин козацького суспільства. Всі удари були призначені для максимально швидкого знешкодження ворога. Представлені бійці мали не просто досвід ведення боротьби, а й користувалися глибокими знаннями у сфері медицини. Крім цього, за згадками певних істориків, характерники могли зникати та з'являтися, коли заманеться, переміщувались за секунду в потрібне місце та мали надприродні здібності. Та в наш час, на жаль, від них залишилося лише бойове мистецтво.

Верховна Рада на законодавчому рівні ввела поняття національних видів спорту. Один з них, ще відносно молодий, останніми роками все впевненіше набирає обертів. Це Хортинг, який поєднує в собі національне бойове мистецтво, систему самовдосконалення, наближує до українських традицій і водночас активно популяризується серед молоді. Хортинг має підтримку на державному рівні і в 2009 році був офіційно визнаний як національний вид спорту. А завдяки цьому статусу, має можливість розвиватися і за межами України. За одним варіантом слово хортинг походить від назви острова Хортиця, де розташовувалася Запорізька Січ. За іншим - слово «хортинг» походить від кореня «хорт». За часів запорізького козацтва так називали спеціальний ритуал воїнів-козаків, які напередодні бою ставали в «магічне» коло.

Особливість хортингу - універсальність. Це бойове мистецтво, де зібрано безліч елементів різних бійцівських технік. Це система фізичного розвитку і здорового способу життя, запатентована в Україні Едуардом Єременком, нинішнім президентом Всесвітньої Федерації Хортингу. [4]

Висновки

Таким чином, національні бойові мистецтва мають базу захисних прийомів для швидкого знищення противника. Також вони засновані на українських звичаях і традиціях. Виховує патріотизм та шану до історії у молодого покоління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мельник Ф.В. Військово-патріотичне виховання учнів. Організація, зміст, форми і методи роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=479

2. Що таке бойовий гопак? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hopak.org.ua>; Пилат В. Бойовий гопак / Володимир Пилат. – Львів, в-во «Галицька Січ», 1994.

3. Каляндрук Т. Таємниці Бойових Мистецтв України, -Львів, - "Сполом", 2004 р.; Культурно-історичний портал. СПАДЩИНА ПРЕДКІВ. Аркан – гуцульський танець ініціації. [//https://verkhovyna.life/news/2018/10/18/352/view](https://verkhovyna.life/news/2018/10/18/352/view)

4. Спас (бойове мистецтво) [https://uk.wikipedia.org/wiki/Спас_\(бойове_мистецтво\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Спас_(бойове_мистецтво)); Бойовий гопак, хортинг і спас стануть національними видами спорту в Україні // https://ipress.ua/news/boyovyy_gopak_hortynng_i_spas_stanut_natsionalnymy_vydamy_sportu_v_ukraini_20693

Радіонов Святослав Володимирович – студент групи 1ЕСМ21-Б, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця, e-mail: slavaeabionov94@gmail.com

Науковий керівник: **Зінко Олена Василівна** - доцент кафедри суспільно-політичних наук Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця, e-mail: zinko-ov@ukr.net

Radionov Sviatoslav Volodymyrovych - student of group 1ESM21-B, Faculty of Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: slavarabionov94@gmail.com

Supervisor - Zinko Olena Vasylivna- Associate Professor of the Department of social and political sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: zinko-ov@ukr.net